

РЕЦЕНЗИЯ

от професор д-р ПАВЕЛ ГЕОРГИЕВ ПАВЛОВ
катедра „Администрация, управление и политически науки“
във Факултет „Международна икономика и администрация“
на ВСУ „Черноризец Храбър” - Варна

на дисертационния труд на РУМЕН ВЪЛЧЕВ ГАНЕВ

на тема **„СЪВРЕМЕННИ ПОДХОДИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ
НА КОРУПЦИЯТА СРЕД СЛУЖИТЕЛИТЕ НА МВР”**

представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор”.

Област на висше образование 9 “Сигурност и отбрана”, професионално
направление 9.1 “Национална сигурност”, научна специалност „Организация и
управление извън сферата на материалното производство
(по отрасъл Управление на сигурността и отбраната)”

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Разработеният от Румен Вълчев Ганев дисертационен труд е насочен към изследването на научна област, в която съществува недостиг от конкретни сериозни научни разработки (особено в Република България) по проблемите на противодействието на корупцията посредством прилагането на съвременни подходи сред служителите на МВР, което предполага неговата голяма практическа значимост за утвърждаването на демократичните институции и за въвеждането на съвременните стандарти на прозрачност и демократичен контрол в управлението на обществото.

Въздействието на корупцията върху обществото е толкова негативно, разрушително и мащабно, че необходимостта от предприемането на мерки за нейното ограничаване не подлежи на съмнение. Както отбелязва дисертантът, корупционните престъпления като цяло и в частност извършваните от служители на МВР са незначителен дял от общия брой на престъпленията в България и съставляват малък процент от всички санкционирани престъпления, но разпространението им в Република България, особено в органите на вътрешното ведомство е осезаемо за всеки и обхваща размери, предизвикващи безпокойство и несигурност в обществото и ръководството на държавата.

Необходимо е да се отбележи, че в дисертационния труд престъпленията, извършвани от органите на МВР и свързани с тяхната служебна дейност са квалифицирани с повишена обществена опасност, защото освен, че нарушават нормалната им дейност, те вредят на авторитета на държавата и държавната власт, и накърняват съществено правата и свободите на гражданите, които са призвани да защитават и охраняват. Това налага необходимостта авторът на изследва и да предложи ефективен комплекс от мерки, които да обхванат превенцията на този вид престъпност, нейното осуетяване и пресичане.

Положителното е, че в дисертационния труд са анализирани обществените отношения, свързани с наличието и широкото разпространение на корупционни престъпления, извършвани от служители на МВР, което предполага

необходимостта от изграждането и прилагането на система от действащи мерки, основаващи се на нови модерни подходи за усъвършенстване противодействието на корупцията, каквито са тестовете за интегритет, разработени на база анализирани тенденции в корупционната престъпност, осъществявана от служителите на МВР.

Настоящият дисертационен труд е актуален и обоснован в научен и практически смисъл, доколкото възможността за ограничаване на корупционните престъпления, извършвани от служители на МВР рефлектира пряко върху облика на държавните институции и съдържа потенциал да окаже положителен ефект и върху обществото като цяло. Нямам сведения за подобна разработка.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Представеният ми за рецензиране дисертационен труд се състои от увод, три глави, всяка завършваща с изводи, заключение, предложение и библиография. *Обемът* на дисертационния труд е 165 страници, в които са поместени 26 графики, 1 схема и 17 таблици. *Библиографията* съдържа 82 източника, в т.ч. 67 заглавия на кирилица и 15 заглавия на латиница. С тези показатели дисертационният труд съответства на изискванията на правилника на Академията за придобиване на научни степени във ВА “Г.С.Раковски” и на ЗРАС.

В *увода* се обосновава актуалността на темата и научно и практико-приложния ѝ характер. Формулиран е научният проблем и е заложена работната хипотеза. Определени са обектът и предметът на изследването, дефинирани са целта и основните задачи, посочени са ограниченията, при които се извършва изследването.

Обектът на изследване в рецензирания дисертационен труд са обществените отношения, свързани с наличието и широкото разпространение на корупционни престъпления, извършвани от служители на МВР.

Предмет на анализ са тестовете за интегритет като ефективен, съвременен и специфичен инструмент за противодействие и предотвратяване на корупцията в МВР.

Основната хипотеза е, че установяването на обективни и субективни фактори, улесняващи извършването на корупционни престъпления от служители на МВР, и на закономерности при проявлението и доказването им чрез обобщаването и анализа на оперативна, следствена, прокурорска и съдебна практика, може да доведе до методически препоръки и тактически правила, които имат характер на важен инструмент преди всичко по линия на предотвратяването и ранното разкриване признаците им с оглед недопускане на тяхното извършване или довършване.

Цел на дисертационния труд е да създаде и представи система от действащи мерки за предотвратяване на корупция в МВР, разработена на основата на анализирани тенденции в корупционната престъпност, осъществявана от служители на МВР. За постигането на тази цел са решени следните научноизследователски задачи:

1. Задълбочено изучаване на същността на корупцията като вид антисоциално явление и анализ на законовия и институционален инструментариум за противодействието на корупцията в МВР.

2. Дефиниране и анализиране на факторите, които оказват съществено влияние върху появата и разпространението на корупцията в МВР.

3. Описание на тестовете за интегритет, като съвременен метод и приложима система за противодействие на корупцията на служителите в МВР.

4. Изучаване на чуждестранния опит в правната регламентация и провеждането на тестове за интегритет.

5. Формулиране на предложения за усъвършенстване на дейности, процеси и системи за противодействие на корупцията, чрез проверки на професионалния интегритет на служители на МВР.

Постигането на набелязаната цел и решаването на посочените задачи е направено с помощта на прилагането на различни общонаучни методи за изследване от теорията на познанието, като: литературен обзор; исторически анализ; системен подход; анализ и синтез; сравнение и моделиране и анализ на информацията в общонаучната теоретична част на изследването. За верифициране на резултатите от теоретичното изследване е използван SWOT анализ в доказателствената част на дисертационния труд, като събирането на информация за всеки един от четирите елемента (силни и слаби страни, възможности и заплахи) на SWOT анализа допринася за създаване на яснота и перспектива за следващия етап. На основата на получената информация се генерират идеите, които предопределят конкретния алгоритъм на действие. За верифициране на резултатите от теоретичното изследване е използван един от методите за емпирично изследване – събиране на мнение (анкета).

При провеждането на емпиричното изследване, в контекста на спецификата на дисертационния труд, са приложени и други общонаучни методи на познание като: изучаване на оперативни, наказателни дела и досъдебни производства, образувани за престъпления по служба и подкуп; пряко наблюдение и участие в работата на разследващите по различни случаи; изучаване и обобщаване на данни за извършителите и пострадалите от АИС – МВР; интервюта със следователи и оперативни работници, както и лично участие и ръководене на провеждането на ОИМ във връзка с водените досъдебни производства по корупционни престъпления, извършвани от служители на МВР.

С цел по-голяма задълбоченост и конкретика на научното изследване, същото е извършено при въвеждането на необходимите **ограничения**.

В първа глава *„Корупцията в органите на вътрешното министерство като обект на анализ”*. В тази част на изследването последователно са представени правните основи за противодействието на корупцията; основните понятия и фактори, определящи нейното разпространение в МВР и са

разгледани видовете корупция в системата на МВР. Анализирани са факторите, определящи разпространението на корупцията в системата на Министерството и е представен международният опит и прилаганите методологии при разследване на корупционни деяния в органите на държавната администрация. В тази част на дисертационното изследване подробно са представени и разгледани основните дефиниции, свързани с понятието корупция и подходите при определяне на неговата същност, анализирани са видовете корупция в органите на МВР и са изследвани признаците и факторите за корупция, осъществявана от служителите на МВР. В края на първа глава са формулирани основни изводи от направените съждения.

Във *втора глава* с наименование „*Тестовете за интегритет като система за противодействие на корупцията*” последователно са разгледани същността и съдържанието на тестовете за интегритет като механизъм за противодействие на корупцията. Представена е процедурата за провеждането на тест за професионален интегритет, като са анализирани задълженията на служителите, провеждащи тестовете и последиците от тяхното провеждане. Установено е, че тестовете за интегритет са инструмент, който подобрява дейностите по предотвратяването пресичането и разкриването на престъпления и нарушения свързани с корупция. Сегашните методи за противодействие на корупцията не са достатъчно ефективни, поради което тестовете за интегритет могат да се наложат като новите форми за борба с корупцията и въздействие спрямо служители, изложени на корупционен риск и уязвимост. Специално място е отделено и на добрите практики по прилагането на тестовете за интегритет в други държави и подробно е разгледан Антикорупционният инструментариум на ООН, както и основните аспекти за проверката за професионален интегритет. В края на втора глава е обобщено, че тестовете за интегритет са най-добрият европейски модел за практики, който има ролята на модел за всички държави-членки, в които проверката за професионален

интегритет се използва като много ефективно средство за предотвратяване на корупцията.

В *трета глава „Анализ на състоянието на антикорупционната дейност в системата на МВР и разработване на прогнози за подобряването ѝ чрез прилагане на тестове за интегритет“* авторът представя същността и резултатите от емпиричното изследване, проведено с цел разработването на механизми за контрол и управление на процесите при предотвратяване и противодействие на корупцията в МВР. В тази част на дисертационния труд са предложени способите и мерките за подобряване и усъвършенстване на вътрешноведомствената система за противодействие на корупцията в министерството, като в научното изследване е използван SWOT анализ, за да се получи полезна информация за промените във външната и вътрешната среда на организацията на базата, на което да се генерират ефективни и бързи стратегически решения. За потвърждаване и допълване на изведените в SWOT-анализа елементи е извършено анкетно проучване, което в голяма степен подкрепя изводите по силните и слабите страни и допринася за разширяване на вижданията пред възможностите за развитие и евентуалните заплахи за изследваната система. В тази глава на дисертационния труд са представени и механизмите за контрол и управление на процесите при предотвратяване и противодействие на корупцията, като е установено, че в МВР се прилага релевантна правно-нормативна уредба, която въвежда ясни правила и начини за контрол над дейностите на всички нива от функционирането на структурите му.

В заключението на дисертационния труд се обобщават постигнатите от изследването резултати и се констатира, че основната **цел на дисертационния труд** е постигната, а поставените задачи са изпълнени като е представена система от действащи мерки за предотвратяване на корупция в МВР, разработени на база анализирани тенденции в корупционната престъпност, осъществявана от служители на министерството.

3. Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд. Достоверност на материала

Предложени са научни и научно-приложни приноси от автора:

Приноси с научен характер:

1. На основата на теоретичното осмисляне на корупцията като тежко, негативно антисоциално явление с елементи на престъпление е доказано, че извършваните от служителите на МВР корупционни престъпления са с висока обществена опасност, тъй като нарушават дейността в отделните структури на министерството и вредят на авторитета на държавната институция.

2. По нов начин и с допълнителни аргументи са систематизирани и обобщени мотивите за извършването на корупционни престъпления и са изведени основните параметри на корупционните престъпления сред служителите в системата на МВР.

Приноси с научно-приложен характер:

1. Приведени са доказателства и е аргументирана, и доказана потребността от предприемането на нови по-ефективни мерки посредством изграждането на законово обоснован инструментариум за ограничаване проявите на корупция сред служителите на МВР.

2. На основата на комплекс от оригинални критерии, синтезирани чрез изучаване на международния опит, са приведени доказателства в подкрепа на твърдението, че тестовете за интегритет са приложим ефективен механизъм за противодействие на корупцията в МВР, като за постигането на максимална ефикасност от тяхното прилагане са направени и съответните препоръки.

3. В резултат на направения анализ е предложено оптимизиране на регулаторните механизми на МВР при осъществяване на антикорупционната му политика, като организацията на работа, законовата рамка и функционалните компетентности на ангажираните в тази политика структури на министерството са обхванати и представени в разработения единен общ механизъм за

мониторинг и контрол на дейностите по превенция и противодействие на корупцията в МВР.

4. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд

Научните резултати и приноси на дисертационния труд определям като обогатяване на съществуващи знания и възможности за приложения в практиката. Същите се дължат на съзнателната и целенасочена изследователска работа на докторанта и са лично негово дело.

5. Оценка на публикациите по дисертацията и авторството

По темата на дисертационния труд има 5 публикации. И петте публикации са авторски и са изнесени пред авторитетни национални и международни научни форуми, като три от тях са на английски език. Нямам сведения за цитиране и използване в науката от други автори на материалите изложени в дисертационния труд.

6. Литературна осведоменост и компетентност на докторанта

Литературната осведоменост на докторанта е много добра. Списъкът на библиографията съдържа 82 заглавия. Всички източници са по темата на дисертацията и предполагат едно задълбочено познаване на материала, което предполага и висока достоверност на постигнатите резултати.

7. Оценка за автореферата

Авторефератът е в обем от 32 страници, написан е съгласно изискванията на Правилника за придобиване на научни степени във ВА и правилно отразява основните научни и научно-приложни приноси получени в дисертационния труд.

8. Критични бележки

В представения дисертационен труд не се откриват съществени слабости, но считам, че работата би спечелила, първо, ако в увода бе отразена степента на разработеност на проблема в българското научно пространство, както и

българските учени и изследователи, които работят в тази област, и второ, ако в края на дисертационния труд бяха формулирани общи изводи и препоръки.

Трябва да отбележа, че направените препоръки имат за цел да предпазят автора от подобни пропуски в бъдещата му работа.

9. Лични впечатления и други въпроси, по които рецензентът счита, че следва да вземе отношение

Не познавам лично докторанта. Нямам съвместни публикации с него.

10. Заключение

Дисертационният труд отговаря напълно по своя обем и качество на изисквания на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за придобиване на научни степени във ВА “Г. С. Раковски”. Считаю, че старши комисар Румен Ганев притежава задълбочени теоретични знания и способности за самостоятелни научни изследвания, както и че заслужава да му бъде присвоена образователната и научна степен „доктор” в областта на висше образование 9 “Сигурност и отбрана”, професионално направление 9.1 “Национална сигурност”, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Управление на сигурността и отбраната)”.

11. Оценка на дисертационния труд

В дисертационния труд са постигнати необходимите по количество и качество научни и научно-приложни резултати. Давам **положителна** оценка на дисертационния труд на РУМЕН ВЪЛЧЕВ ГАНЕВ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Управление на сигурността и отбраната)”.

26.05.2019 г.

Варна

РЕЦЕНЗЕНТ: (п)

Професор д-р Павел ПАВЛОВ